

SZÓZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben hősias hirdve: Vidékre postán szállítva.
Egész évre 72 korona Egész évre 84 korona
Félévadra 36 korona Félévadra 42 korona
Egyes száma ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok vizsgálatára nem vállalkozik. Előfizetések és hirdetések kiadóhivataltól megrendelendők.

A Munkástanács a tiszta szocialista kormány mellett.

Budapest, január 8. (Saját tudósítónktól.) A Munkás Tanács ülése, amely a szociáldemokrata párt állásfoglalása felett van hivatva dönteni, ma délután két órakor kezdődött az Ujvárosháza közgyűlési termében.

Az első szónok Garbai Sándor volt, amely a szociáldemokrata pártvezetőség többségének álláspontját fejtette ki és okolta meg azt a határozatot, hogy a szociáldemokrata pártnak teljes egészében át kell venni a kormányzást és tiszta szociáldemokrata kormányt kell alakítani.

Garami Ernő a szociáldemokrata pártvezetőség kisebbségének álláspontját ismertette, amelynek lényege az, hogy a szociáldemokrata párt miniszterei és államtitkárai lépjenek ki a kormányból és a szociáldemokrata párt precizírozza azokat a követeléseket, amelyek teljesítése esetében hajlandó lenne a polgári pártok kebeléből alakult új kormányt támogatásban részesíteni. Délután négy órakor Garami még beszél, utána még igen sokan vannak feliratkozva, úgy hogy az ülésnek csak a késő esti órákban lesz vége.

A Munkástanács ülésének előzményéről és a várható döntésre vonatkozólag a szociáldemokrata pártvezetőség köréből az az információ tudódott ki, hogy az egyik celi lap helytelenül ismertette azt a két álláspontot, amely a szociáldemokrata párt tegnapi ülésén kialakult. Az az állásfoglalás, melyet a szociáldemokrata párt választmányja huszonekét szavazattal tizenkilenc ellenében elvetett, nem abban állott, hogy a szociáldemokrata párt a kormányban két újabb tárcával vegyen részt, hanem abban domborodott ki, hogy a szociáldemokrata párt a polgári pártokból alakult új kormányt követeléseinek teljesítéséig támogassa-e, vagy nem? Miután ez az álláspont elenyésző kisebbséggel szenvedett vereséget, a szociáldemokrata párt választmányja úgy döntött, hogy mind a két álláspont kerüljön a Munkástanács mai ülésére.

Arról tehát, hogy a szocialista miniszterek benn maradjanak a kormányban szó sincs, csupán arról lehet szó, hogy tisztán szocialista, vagy tisztán polgári kormány alakuljon. Valószínű, hogy az utóbbi álláspont győz és a kormányzást teljesen a szociáldemokrata párt veszi át.

A Nemzeti Tanács hivatalnok-kormányt követel.

Budapest, január 8. (Saját tudósítónktól.) A Nemzeti Tanács délelőtt tizenegy órakor Hock János elnöke alatt értekezletet tartott, amelyen megbeszéltek a belpolitikai helyzetet és a válságból való kibontakozás módjait.

Az értekezleten az elnök indítványára egyhangulag kimondták, hogy: ha a kormányférfiak pártközi megállapodásra jutni nem tudnak, vagy ha tisztán egy pártra támaszkodó kormány nem alakulhatna ki, ez esetben a kormányzatot kizárólag hivatalos erőkre és szakemberekre kell bízni. A volt kormány térjen vissza a Központi Nemzeti Tanácsba s miután pedig a Nem-

zeti Tanács a főbatalmat Károlyi Mihály személyéhez kötötte, az új hivatalnok-kormányt a Nemzeti Tanáccsal való szorosabb együttműködése szükséges. A mostani kormányból kilépett miniszterek újra átvesszék a Nemzeti Tanácsban régi pozíciójukat s természetesen ismét Károlyi Mihály áll a Nemzeti Tanács élére:

Az elnök ezután rámutatott az elháríthatatlan választási akadályokra, amelyeket a kormány minden jóakarata mellett sem lesz képes elhárítani.

Többek felszólalása után az értekezlet véget ért.

A német kormány még ura a helyzetnek.

Berlin, 1919. január 8. Mindenfelől csapatok vannak utban Berlin felé erőteltetett menetelésben vagy vasuton. Kielből ezerkét-száz tengerésziszt jött Berlinbe. A Spartacusok megszállva tartják a rendőrfőnökség palotáját, ahol Eichorn elmozdított rendőrfőnök még mindig ellenszegül. A kormányhoz hű csapatok ma megfogják ostromolni a rendőrség épületét és ha másképp nem megy, repülőgépekről fognak bombákat dobni a rendőrfőnökség palotájára.

Berlin, 1919. január 8. Az éj folyamán heves és véres harcok voltak Berlin utcáin. Éjjel tizenegy órától reggel öt óráig sűrű lövések hangzottak gépfegyverek működtek sőt az éjgyök is több ízben minékét részről szóltak.

Budapest, jan. 8. (Saját tudósítónktól.) A kormány teljesen ura a helyzetnek. A brandenburgi kaputól a Ptsdami térig mindent megszállottak a kormányhű csapatok. A Spartabuszokat a hallei kaputól is elfűzték, valamint a gárda és az utászok kaszárnyájából és az élelmezési hivatalból is. A vasutisegzátóságot is visszafoglalták. Most a birodalmi nyomdácért folyik a harc. Valószínű, hogy a kormánycsapatok itt is győzni fognak.

A kormány minden oldalról segéd csapatokat kap, különösen Potsdamból és Hannoverből és el van határozva, hogy a legnagyobb eréllyel lép fel. A holnapi nap döntő harcot fog hozni.

A Körös laktanyát megveszi a város.

A Nemzetörök díjazása.

Mikor Nagyvárad városa a Ferenc József huszár laktanyát építette, hogy a huszárságnak megfelelő laktanyája legyen, anyagi hozzájárulásra kérte fel Biharmegyét, azon a címen, hogy a laktanya felépítése által Biharmegye felszabadul a katonai beszállás terhe alul. Addig ugyanis a huszárság egy részét állandóan Almosdon kellett elszállásolni.

Biharvármegye hajlandó lett volna hozzájárulás fejében a Nemzeti gyaloghíd közelében levő u. n. Körös laktanyát átadni a városnak, de a város ezzel nem volt megelégedve s így szépen feledésbe ment a dolog.

Azóta már több ízben felmerült az eszme, hogy a Beöthy-híd kiépítése folytán helyes volna a környék rendezés céljából is, ha az ócska, rozoga Körös huszárlaktanyát megszerezné Nagyvárad városa. Több ízben iratváltások is voltak erre nézve a város és vármegye között.

Most itt az alkalom, hogy ha bár jó pénzért, de hozzájusson a város a laktanyához.

Biharvármegye árverésen eladja a laktanyát s január 13-ra már ki is tűzte az árverést.

A városi tanács tegnap foglalkozott a kérdéssel s megbizta Komiássy József gazd. tanácsost és Kőszeghy József főmérnököt,

hogy az árverésen jelenjenek meg s ha csak lehet vásárolják meg Nagyvárad város részére a laktenyát.

A társadalom nem adakozott.

Említettük, hogy a nagyváradai Nemzetőrség 160 főből leendő felállítására végett szükséges volna, hogy a kormány által megszabott napidíját a nemzetőröknek napi 5 korona hozzájárulással 20 koronára emelnék fel, hogy megbízható és megfelelő nemzetőrséget lehetne szervezni. E célra havi 24000 K szükséges.

A városi tanács ezt az összeget társadalmi adakozás útján akarta beszerezni. A polgármester ki is bocsátotta a felhívást az adakozásra, de a felhívásnak nem lett meg a várt eredménye.

A sikertelen kísérlet folytán a városi tanács tegnap elhatározta, hogy a havi 24000 K-t kivetik a helybeli bankokra, nagyobb ipartelepekre és gazdagabb magánosokra s a kivetés összegéről szóló nyugták átnyújtásával és az összeg beszédésével három rendőrtisztviselőt bíztak meg.

A nyugdíjasok felemelt nyugdíja.

Szűcs Góza főszámvevő a városi tanács tegnapi ülésén előadta, hogy az állam felemelte a nyugdíjasainak nyugdíját s a város nyugdíjasai kérelmet adtak be régi csekély nyugdíjuk felemelése iránt.

A városi tanács tekintettel a viszonyokra, méltányosnak találta a kérelmet s elhatározta, hogy a város is emelje nyugdíjasainak nyugdíjilletményét, előbb azonban kérdést intéznek a belügyminiszterhez, hogy engedélyezi-e a nyugdíjasok nyugdíjilletményének felemelését. Egyben megbízták a főszámvevőt, hogy a válasz megérkezéséig készítse el az állami nyugdíjasok felemelt nyugdíjai alapul vétele mellett az új nyugdíjtáblázatot.

Az öngyilkos tűzértiszt zsarolója.

1913-ban Scherb Hugó tűzérőrszázados agyonlőtte magát. Nagy szenzáció volt ez akkor, mert az öngyilkosság egy lelketlenül manipuláló uzsorás társaságról rántotta le a leplet. Az uzsorások a legjobb biztosítékot szereztek meg Scherb Hugótól és a többi katonatisztól: a tiszti becsületszót. Szegény, ferde nevelésben részesített katonák, akik 14 éves koruktól kezdve tanulták a civil és katonai becsület közötti különbséget, nagyon is komolyan vették az ilyen kiszarolt becsületszó betartását. Scherb Hugó is agyonlőtte magát.

A zsarolók ellen azonnal megindult a vizsgálat, azonban befejezni nem lehetett, mert nagyon jól fedezték magukat, később pedig kitört a háború és a gyanúsítottak nagyrésze a harcra ment. Most azonban ismét felszínre került Scherb Hugó ügye. Tegnap foglalkozott vele a 4. vádtanács Palánkay Károly törvényszéki bíró elnöklésével. Ügyész dr. Medvigy István volt.

A zsarolással ötven voltak gyanúsítva: dr. Wohl Márkus ügyvéd, aki jelenleg is orosz hadifogoly, Radó Dezső ndiszabó, Ungár Jenő, Roth Mór és Roth Adolf. A vádtanács Roth Adolfal szemben, tekintettel arra, hogy a háborúban sokat szenvedett és így megbűnhődött, de meg elég bizonyíték sem áll rendelkezésre, a vádat elejtette. Radó elleni vádat is megszüntette a tanács, de Ungár Jenő és Roth Mór ellen zsarolás büntette miatt a vádat fentartja. dr. Wohl Márkus ügyét pedig fogságból való visszatéréséig felfüggesztették.

A megye gőzhengere.

A közigazgatási bizottság ülése.

Ágoston Péter főispán elnöklete alatt a vármegyei közigazgatási bizottság ülést tartott tegnap délelőtti fél tíz órakor. A forradalmi intézmények beszorították a bizottságot a főispán hivatalos szobájába. A többi termet megszállva tartják az új hivatalok.

Keszthelyi Zoltán előterjesztette az alispáni jelentéseket. Javaslatot tett a fegyelmi választmány és több albizottság tagjainak kiküldésére.

Verner Kálmán kimerítő és hatalmas munkáról tett jelentést. Az árvaszék valóban óriási munkát végzett, 73,397 kiskorut tart nyilván. A jelentésből kiderült, hogy a múlt évben 3029 hősi halottja volt a vármegyének, akik után 7730 kiskorú árva maradt. Beszámolt a szociális tevékenységről, a rendelkezésre álló alapokról, segélyekről stb. Az árvaszék 72 ezer ügydarabot intézett el a múlt évben.

Móritz Ernő doktor a közegészségügyi állapotokról azt mondta, hogy türethetők a vármegyében. Igaz, hogy csak 3 járványorvos dolgozik, de 3888 spanyolos volt, akik közül 864 meggyógyult s csak 185 halt meg. A többi kezeli.

A megyei főorvos súlyos panaszt tett a községi közegészségi adminisztráció ellen. A községek nem adnak *tuvert az orvosnak a forradalom óta*, nem hajtják végre a rendelkezéseket. Erélyes intézkedést kér a vármegyéttől.

Nagyon érdekes tételekben számolt be az *adókról* Németh István pénzügyigazgató. A múlt évben 238.137 K-val kevesebb egyenes adó folyt be, mint 1917-ben. Fogyott a hadmentességi adó is, ellenben fogyasztási adóból 5 millióval több folyt be. Bélyegilletékből 27 ezer K-val kevesebb. Apadt a dohánybevétel is 133 ezer K-val, ellenben emelkedett 954 ezer K-val a háborús adó.

Tudomásul vették Varró Domokos műszaki tanácsos, Vasady Lajos és Kiss Ist-

PRAGMATIZMUS

A SZOBRÁSZATBAN.

A Szabad Lyceum 1918 dec. 18-iki estéjén elmondta Némethy Gyula dr.

(Folytatás és vége.)

A második szobormű, amelyet Feuerbach tétele igazolására idéz: Orestes és Elektra gyöngéd, bensőséges kettős szobra a Villa Ludovisiba Rómában. Akik már velem együtt nem fiatalok, emlékezhetnek arra a felejthetetlen Elektra előadásra, mely 1897 nyarán a Rhédey kert százados fái árnyában klasszikus szép görög színpadon végbement, szabad ég alatt s melyben Jászai Mari nagy tragikánk ragyogtatta páratlan lélekemelő művészetét. Nos: Menelaos szobrász remeke egy jelenet ebből a tragédiából. Agamemnon és Klytaemnestra leánya, Elektra, mikor Aegisthos büntetésével Klytaemnestrával megölték a harcból hazatérő Agamemnon, öccsét Orestest, ki akkor 11 éves volt, megmentette és nagybátyjához, Sziphiosz királyhoz vitte. Itt nevelkedett Orestes. Ifjává fejlődve, barátjával Pyladessal Mykénébe ment, hogy Apolló parancsához híven apja meggyilkolásáért bosszút vegyen anyján és ennek gyilkos szeretőjén, Aegisthoson. Álnév alatt jön. Nénjét, Elektrát, aki leány maradt, mely fájdalomról ismeri fel, mely kitér belőle, mikor Orestes halálhíret mondják el neki. Erre Orestes megismerteti magát s a két testvér áradó örömmel ölelekezik össze. Elektra örömmel kérdi: karjaimba vagy hátigazán. Orestes válaszol: „Bár örökké itt lehetnék.” „Elektrát írja Feuerbach, megismerhetjük rövidre vágott hajáról, mely a megálázatlanság és gyász jele. Orestes haja nem

hosszu, mint a többi görög ifjú szokott lenni. A szélesvállu, erős női alak a siphoni tragédia hősnő szüzét állítja előnk. Arcvonásai matrónszerűek Orestes ifjú gyöngéd vonásával szemben. Látnivaló, hogy egykor védődajkája lehetett öccsének. Elektra tulságosan bő és ezer redőzetű ruhája, cipője igen magas talpa színpadra utalnak. Termete Oresteséhez képest kolosszális, annak jelölje, hogy a fő, a hásszerpet ő viseli.”

Semmi sem mutatja a görög szobrászat nagyságos tökéletességét világosabban, mint az a tény, hogy ámbár legnagyobb alkotásai jobbára másolatokban maradtak reánk, mégis oly felejthetetlen benyomást gyakorolnak a szemlélőre. A belvedere-i Apolló pl. márványmásolata Leochare, IV. századbeli szobrász bronz eredetijének, de minő másolat! „Az a gondolat” mondja Goethe Steinéhez írt egyik levelében, „hogy ilyesmivel létezik a világon, hogy lehetséges volt ilyen művet alkotni szinte megkettőzött az ember.” „Nur einem Begriff zu haben, dass so etwas in der Welt besteht, dass so etwas zu machen möglich war, macht einen zum doppelten Menschen.” Nos: Feuerbach szerint a belvedere-i Apolló Aeschyles egy tragédiájához az Eumenidákhoz vezet bennünket vissza. Az anyagilkos Orestes furiáktól üldözötten Apolló delphi-i templomába menekült. De a furiák ide is utána jönnek. A bosszútállított gyilkos vérménya, amelyet el nem hagyhatnak, a vágy, amely tyel a vétkest szárazon és vizen az alvilág mélységéig üldözi, arra a vakmerőségre vitte őket, hogy átlépjék a templom küszöbét s az oltárhoz hatoljanak.

A hely csendes szentségétől megkapottan álomba mélyednek. Oraetes Apolló tanácsára fölhasználva a kedvező pillanatot, Athénbe menekül. Ámde Klytaemnestra véres árnya felszáll az alvilágból, elárulja az alvóknak áldozatuk menekülését s újabb üldözésre ingerli őket. Felriadnak s hiába keresve áldozatukat, rettentő énekbe kezdenek. Csufosan megcsalva érzik magukat, kijátszva egy fiatal istenségtől s azzal a fenyegetéssel végzik a dalt: a kényeztetett gonosztevőn Apolló oltalma nem fog segíteni; ha a föld alá menekülne is, a bosszút el nem kerülheti. Apolló meghallotta a káromló szavakat. Megjelenik szentélyében és szent haraggal tisztítja azt meg a furiák undok fajzatától.

A tragédia ezen pillanatát örökíti meg Leochares gyönyörű szobra. Csak egy pillanatot, de isteni szépségével kárpótlást nyújt az Aeschyles tragédia összes szépségeiért. Gyors eltökélésre valló határozott léppéssel jelenik meg Apolló a szentélyben. Szembenéz az undok furia haddal. Fejét föl emeli, parancsoló tekintetű lövell rájuk szeméből; ajkai körül gunnyal vegyes diadalmos mosoly játszik, mely fölényét és megvetését fejezi ki a dacos ellenség iránt. Bosszuság remeg felhuzott szemöldökén, de az isten ura érzéseinek. Csak bosszú homlokát és fenyegető ijját emelő balját fordítja az undok fajzat felé: gyönyörű teste a nézővel szembe fordul, az ellenséget mintegy kerülni látszik. . . . Jobbjában babérágat tartott. Az ijj messzeható erejét példázza, a babérág tisztító és onesztelő hatalmára utal. A fény istene, a tavasz istene ő. Ra-

ván tanfolyamok jelentéseit. Mint bihari kulturbéret érdemes megjegyezni, hogy Vár-Fancsikáró! a kinevezett tanítók eddig még mind megszöktek. A rettenetes utak, az élelmezési nehézségek és a teljes elzártság riasztja el az embereket ettől az Isten háta mögötti falutól.

A kintrekedt gőzhenger.

A tárgysorozatban szerepelt egy falun rekedt gőzhenger. A vármegye az utak csinosítására használta a nagy darab jászagot s mikor kitört a háború, a gép Szalárdon dolgozott.

Szerették volna behozatni, de a lovak bevonulása, munkacseréhiány, szénhiány miatt csődöt mondott a terv. A gép kint maradt és Tóth Mihály volt szalárdi földbirtokos használatba vette. Használták egész addig, míg el nem romlott s a kidöglött jászág tovább várta a háború végét Szalárdon.

A mérnöki hivatal végre módot talált rá, hogy behozassa. S mivel a gép jelenleg használhatatlan, harmincezer koronát követeltek Tóth Mihály örököseitől a gép helyrehozatala címén. Mivel azonban — referálta a főjegyző — ők ezt kifogásolták s a gép ugyanis elromlott volna, a vármegye belement abba, hogy a javítási költség felét elvállalja.

Agoston Péter nem osztotta egészen az előterjesztett megoldási módot.

Varró Domokos megnyugtató információt adott, hogy a megye még így is lólár s a bizottság egy kis vita után elfogadta a 15.000 koronás megterhelését a vármegyének.

Mackensent Ófuton internálták.

Budapest, január 8. (Saját tudósítónktól.) Ma az a hír terjedt itt el, hogy Mackensen tábornokot Chotek gróf ófuti kastélyában internálták. A franciák a hír szerint erős drótsövénnyel vették körül a kastélyt s nagyszámu francia őrséget állítottak fel.

gyogva jelenik meg, hogy a sötétség hatalmát elűzze!

A dramatikus és plasztikus művészet e belső analogiájára egyébiránt már egy századdal Feuerbach előtt Winckelmann az ókori művészet nagy ismerője is rámutatott. A fentemlített példák, melyeket sok mással toldhatnék meg, világosan bizonyítják, hogy a szobrászat lényegében véve pragmatikus jellegű, hogy ábrázoló tevékenységének lényeges tárgyát a cselekvés képezi, akárcsak a drámát, cselekvés, az erkölcsi élet meg nyilvánulása a külső alakban. És ez nem csak a szoborcsoportokról állapítható meg, hanem az egyes alakokról is, mint ahogy a felhozott példák közül a belvederei Apolló egyetlen alak. Az erkölcsi, lelki, szellemi életnek mindig egy meghatározott jelentőségteljes pillanata az, amely a művész lelke előtt lebegett; egyetlen egy pillanata, melyszellemünk, képzelőtehetségünk a többi pillanatok egész láncolatát kapcsolja egybe az ábrázolt pillanatot megelőző és követő mozzanatok láncolatát s a merev kő vagy ércalakban a cselekvő lelkét látja, a pihenés nélkül mozgó életet.

Besán kormánybiztost nyilatkozatra hívták föl.

Például áll Biharmegyében Besán élesdi román főszolgabíró esete, akit tudvalevőleg Élesden a román nemzeti tanács Marjay Barna helyébe főszolgabíróvá választott meg.

A választást azzal vélték szankcionálni, hogy Marjay, mikor a forradalom Élesdre érkezett, elhagyta helyét s a járás főbíró nélkül maradt. Besán le is tette az esküt a román nemzeti tanácsra.

Az ő megválasztásával egyidejűleg tiszteletbeli főszolgabíróvá választották Kretz szolgabíró is s mind a ketten megkezdtek működésüket. A járásban megjelent egy román szociálista agitátor, aki egy harmadik esettel szaporította a lisztát. Sorra járja a községeket, propagandát csinál a nép között Nagyrománia mellett s utjában eljutott Cécke községbe is, ahol — mint azt a Tiszántul már megírta — plebiszítum alapján elmozdította állásából Wesselényi Kálmán körjegyzőt.

Mielőtt azonban ezt a határozatot hozta volna a nép, az agitátor jelentést tett a jegyző elleni hangulatról a nagyváradi román nemzeti tanácsnak. A román nemzeti tanács két gárdafőhadnagyot küldött ki az eset megvizsgálására, Besán főszolgabíró pedig Kretz szolgabíró bízta meg s egy bizottságot, hogy a jegyző ellen ejtse meg a vizsgálatot.

A vizsgálatot le is folytatták, közölték Wesselényivel, hogy nyugdíjaztatása elé nem kívánnak akadályokat gördíteni s a községben általános megelégedésre új — román — jegyzőt választottak.

Mialatt ezek történtek, a nagyszabenyi román kormány Besán főszolgabíró Biharmegye és Nagyvárad élelmezési kormánybiztosává nevezte ki.

Mindezek a tények hemlokegyerest el-

lenkeznek a belgrádi fegyverszüneti szerződéssel, amely szerint a közigazgatás még a megszállott területeken is magyar kézben marad. Természetesen annál inkább a semleges zónában, amely Kolozsvártól 15 kilométernyire kezdődik s Biharmegyét egyáltalán kiveszi az ideiglenes megszállás eshetősége alól.

Ez a nyílt és illetéktelen beavatkozás a magyar közigazgatásba kínos feltűnést kelteit s illetékes helyen elhamarkodott lépések tartják, amellyel szemben rögtön meg is tették a megfelelő lépéseket. Kompetens vezető ember a dolog érdemére vonatkozólag a következőket mondotta:

— Nem csinálunk belőle casus bellit, hanem rendes fegyelmi utra terejük az ügyet. Legelőször felhívjuk Besánt, hogy nyilatkozzék: a két állás közül tulajdonképpen melyiket akarja megtartani? Eszerint fogjuk aztán a dolgot kezelni.

— Természetesen egyik választás jogszerűségét sem ismerjük el.

A város megakadályozza a többtermelést.

Feltűnően érdekes ügy aktái kerültek szőnyegre a tegnapi megyei közigazgatási bizottság ülésén. Keszthelyi Zoltán főjegyző ismertette az ügyet, amelynek egyes részletei hol derültséget, hol érthető megdöbbenést váltottak ki.

A dolog érdemére a következő adatok tartoznak: A lat. szert. káptalan Micskepusztán létesíteni akart 50 kat. holdon egy mintakertészetet bolgár rendszer alapján. Főlőszeges bővebben magyarázni, hogy ez a kertészet iskolája lett volna a többtermelésnek, messze vidékekről magához csalta volna a gazdákat s megbecsülhetetlen gazdasági értéket jelentett volna a vármegyében. De elsősorban a város látta volna kézzelfogható hasznát a minta-kertészetnek, amely minden termékét a váradai piacra importálta volna.

Ennek a kertnek a megteremtéséhez szükség volt vízre. A város szennyvízszűrő telepe a közelben van, a lat. szert. káptalan tehát azt kérte, hogy a város szennyvizét felhasználhassa a többtermelés céljaira.

A vármegye a többtermelést modern értelemben fogta föl, azaz szétléteti a tervet támogatni azzal, hogy a kert létesítésére az ideiglenes engedélyt megadta. Ekkor közbe szólt a város s azon az alapon, hogy a szennyvíz a város tulajdona, opponált és feltékenyen keblére ölelte a szennyvízszűrő telepet.

A felebbezással szemben a vármegye nem győzte eléggé hangoztatni a közérdek kívánságát, azonban eddig sikertülükre talált. A város szelmalom tarca az engedély

Phidiast megkérdezte egy barátja, hogy tudott az Olympiai Zeus elefántcsont és aranyból alkotott szobrára oly emberföltötti fenséget varázsolni. A művész bevallotta, hogy lelke előtt Homéros gyönyörű szavai lebegtek, melyekkel

Szóla, s barna szemöleivel hunyorita Kronion Ambrózi és haja meglebbent a rettenetesnek Homlokaszent bécén s megrendült a nagy Olympos

Mikor a nagy Michel Angeló Mózesét befejezte, művének elementáris erejétől elragadtan kálpácsával a szobor térdére ütve felkiáltott: „Most szólaj meg Mózes!” Ugyan egy gyönyörű szentjét így kezdte.

A legjobb művész sem gondolhat olyat, Mi a márványban benn ne rejlenék Csupán lehántja burkoló mezét A kéz, mely a szellem szavára hallgat...

Ugy van, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim. Minden remekműből egy-egy nagy lélek, nagy szellem szól hozzánk. Boldogok vagyunk, ha hallgatiuk és megértjük szavát.

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazaérkeztem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplikáltabb munkát: fogigazító gépet, kassettás fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.

BERDACH JENŐ

áll. vizsg. fogtechnikus.

TELEFON: 10-50.

megtámadása mellett nem állt meg a kárba menő szennyvíz magántulajdon hangoztatása mellett, hanem megtámadta a vármegyét, hogy mi alapon merete az kiadni az ideiglenes engedélyt is. Ósdi paragrafusra hivatkozik, amely szerint ideiglenes engedélyt kiadni csak nagy veszély esetén szabad. Hasztalan liberáliskodott a vármegye, hogy itt a késedelmeskedés nagy kárt jelent, a város újabb helyszíni tárgyalás kifizetését javasolta.

A közigazgatási-bizottság még egyszer átteszi az ügyet a városhoz, hogy gondolja meg jobban a dolgot és örüljön, ha jön valaki, aki többtermelést akar bevezetni és pénzt kovácsol a mostohán paragon hagyott városi szennyvízből is.

A zsebmetsző üres revolvéré.

Még 5-én, vasárnap este történt. Az Uránia mozgószínházba jegyet váltott három jóbarát: Barta Boros Zsiga, Pántya József és Szabó Ferenc. Mind a három régi notórius zsebmetsző, akiket minden rendőri cella jól ismer már. Rumot és bort vittek magukkal, hogy a moziélményt intenzívebbé tegyék. Amíg a műsor fele lepergett, az alatt a bor és a rum elfogyott.

Őt pedig néhány sorral e diszes társaság előtt egy 13 vitézségi éremmel díszített szakaszvezető, Weisz László, aki nagyon elmerült a lepedőn játszódó tragédia szépségeiben. Barta Boros Zsiga rövid gondolkodás után a szimpatikus szakaszvezető mellé telepedett és beszélgetésbe elegyedett vele.

— Adjon vitéz ur három koronát, kitűnő rumot hozatunk — mondta Zsiga és közben csak úgy, a rábeszélés hevében megtapintotta a szakaszvezető bekecsét.

Vastag bőrtárcát érzett Barta a bekecs belső zsebében. Alig várta, hogy ismét sötét legyen és amint sötét lett, egyetlen mozdulattal kivette a tárcát a Weisz zsebéből és nyomban átadta a háta mögött ülő Pántyának. A szakaszvezető azonban észrevette a lopást és nyakoncsipte Boros Zsigát és rövid dulakodás után a misztikus félhomályú nézőtérrel az elősarnokba ráncigálta a gyorskezü zsebmetszőt.

Az elősarnokban nagy katonatársaság várta már a következő előadást. Weisz frappáns szavakkal ecsetelte a helyzetet, mire a katonák fenyegető magatartást kezdtek Boros Zsigával szemben tanúsítani, amennyiben több bajonett kirepült hüvelyéből. Azonban a zsebmetszők között igen nagy a szolidaritás. Szabó Ferenc is kisurrant a nézőtérrel, amikor érdemes kartársát veszélyben látta. Odacsuszott a háta mögé és egy hatalmas Frommer-pisztolyt csusztatott a szorongatott Zsiga kezébe.

Barta Boros érezte, hogy most már ő a helyzet ura. Gyorsan felpattant a cukorkaárus pultjára és mint tolvajok, rablók és más gazemberek oktatására írott Nick Karterekben, Sherlock Holmeszekben olvasta, a tömegre szegezte pisztolyát és éles, vérfagyasztó hangon, de ijesztő hidegvérrel így szólt:

— A ki megmozdul a halálfia!

Egy pillanat nem sok idő, de ennyi sem telt el, az egész mozi elősarnoka és nézőtere üres volt. Sőt a Sas passzázsban sem lehetett egy élő embert találni. Hogy hová tűntek el, örök titok marad.

Barta Boros Zsiga pedig nyugodtan lelé-

pett a pultról, rágyújtott egy cigarettára és hazament, Weisz szakaszvezető pedig rohant a rendőrségre és feljelentette Borost, elmondta, hogy a tárcájában egy drb ezer és 5 drb száz koronás volt.

Kolontári János rendőrkapitány azonnal elküldte az egyik detektívét, aki a mozi nézőterén elfogta Szabó Ferencet. Közben ugyanis visszaszállingóztak a nézők, köztük Szabó is, csak a zongoristát nem találták meg egész este, úgy elbujt.

Szabót persze azonnal előállították, a ki a randórségen azt a meglepő vallomást tette, hogy a pisztoly nem is volt megtöltve. Szabó mellé rövid órák múlva behozták Pántyát, majd Barta Boros Zsigát is. A tárcá is megkerült, de — üresen. Pántya ugyan azt állítja, hogy csak egy darab kétkoronás és két drb egykoronás volt benne, de nagyon valószínű, hogy a szakaszvezetőnek van igaza és az 1500 koronát biztonságba helyezték Bartáék.

A nyomozás folyik.

HIREK

* Az Urnök Mária Kongregációja ma délután fél 5 órakor ülést tart a szokott helyen.

* Adókievetési lajstromok közszemlém. Nagyvárad város adóhivatala részéről ezennel értesitem az adózókat, hogy a III. kerületben Váralja, Velence, Csillagváros és Hegyváros részekre vonatkozó 1918. évi IV. oszt. ker. adó kivevési lajstromok a városi adóhivatal 26. sz. szobájában f. évi január 10-től január 18-ig bezárólag közszemlére ki vannak téve s azokat a hivatalos órák alatt bárki megtekintheti s esetleges felszólamlását további 15 nap alatt a magyar pénzügyigazgatóságnál írásban beadhatja. — Nagyvárad, 1919. január 8. Juricskay Barna, tanácsnok.

* Az izr. kórház tejszükséglete. Nagyszalonta néhány nappal ezelőtt nem engedte meg a Nagyvárad város közéleti mezési ügyosztálya által megvásárolt liszt elszállítását Nagyváradra. Ezt a dolgot azonban sikerült békésen elintézni. Most ismét baj van Nagyszalontával. A nagyvárad i. kórház részére Nagyszalontáról szállítják be a tejet naponta. Most azonban az ottani hatóság megtagadta a tej beszállításának engedélyezését s így az izr. kórház tej nélkül maradt. Mint értesülünk, a kormánybiztos lépett közbe, hogy a tej Nagyváradra szállítását engedélyezzék.

* Leszerelt tiszték gyűlése. A leszerelt tartalékos és népfelcső tiszték nagyvárad i egyesületének elnöksége és végrehajtó bizottsága délután 6 órakor fontos ügyekben ülést tart az Emke kávéház különemlékségében.

* Halálozás. Özv. Kágyi Károlyné sz. Nagy Borbála folyó hó 7-én reggel 5 órakor elhunyt. Temetése folyó hó 9-én délután 3 órakor fog a ref. egyház szerinti ima után a biharmegyei kórnázból a váradoszlási temetőbe eltemettetni.

* A Rimánóczy-fürdő díjainak felemelése. A Nagyvárad i Nemzeti Tanács és a városi tanács folyó hó 10-én, pénteken délután 4 órakor a városháza közgyűlési termében együttes ülést tart, amelyre tisztelt meghívom. Az együttes ülésen a Rimánóczy-fürdő díjainak felemelését tárgyalják. Nagyvárad, 1918. évi január hó 8. Rimler Károly sk., polgármester.

* Felhívás a főreáliskola rómi. kath. tanulóihoz. Folyó hó 12-től vasárnaptól kezdve a rómi. kath. tanulók a szokott helyen (Dudek iskola) gyűlekezzenek és onnan a 8 órai deák sz. misére és sz. beszédre vasár- és ünnepnapon a Szt. László plébánia templomba. A Igazgatóság.

* Köszönet. A nagyvárad i „Néphivatal” elnöksége ezuton is hálás köszönetet mond a Nagyvárad i Sörgyár R. T. Igazgatóságának 200 korona adományáért.

* Hol a szivar mostanában? Annyit keseregünk már a szivar eltűnésén, hogy a pénzügyigazgató ur nem is hisz az embernek. Azt hiszi, hogy őt felültetik, amikor szivarért imádkoznak hozzá. Intézkedett is, hogy mikor dohányosztás van, minden trafikban ott üljön egy zöldhajtókás finác és jaj annak a trafikosnak, amelyik el mer dugni a készletéből. Minden darabot ki kell, hogy osszon még aznap. S mindenki kap 2—3 darabot. Hát mi az? Egy napra sem elég. De másnap üres a trafik. Ellenben ha az ember int a kávéházban a főrnak, hogy főur! szivart —

— Mennyit parancsol?

Van annyi, amennyit akarsz, nem is kell ácsorogni érte, csak éppen 3 korona 30 fillér helyett 12 koronát fizetsz 5 trabukóért. Az ember elgondolkozik rajta, hogy annál a bizonyos dohányosztásnál vagy vak a finác, vagy néha hosszan behunyja a szemét. Esetleg Németh István pénzügyigazgató ur más magyarázatot tud adni. Kérjük őt, hogy radikálisan ölje meg ezt a szép magyar panamát, mert másnak nincs hatalmában le-törni, csak neki és a rendőrségnek.

* A hadirokkantok, hadiözvegyek és hadiárva országos egyesületének Nagyvárad i és biharmegyei fiókja rövid működése óta is a legeredményesebb munkát fejtette ki. Nemes célunk munkálkodásunk eredményessé tételéhez azonban pénzre van szükségünk s ezt a pénzt a háboru által jobb helyzetbe került magánosoktól, bankoktól, gyáraktól és kereskedőktől akarjuk megszerezni olyképpen, hogy felkérjük őket arra, hogy lépjenek be szövetségünkbe alapító tagként. A felkéréseket bizalmi emberekől összeállított 3 tagu bizottságok végzik.

Felhívjuk a szövetség azon tagjait, kik a városi étkezdében öhajtanak étkezni, hogy jelentsék ezt be hivatalos helyiségünkben (Vár épület.) Az elnökség.

* Rendőri hír. Szegedről a következő hallatlan esetet jelentik: Tegnap este a Tisza-sor egyik legsötétebb pontján egy törvényszéki bíró, egy törvényszéki jegyző és egy törvényszéki irnok megtámadtak egy favágót és kirabolják. A favágót az anyagi tönk szélére juttatta ez a merénylet, mert a három szellemi munkás több mint nyolcvanezer korona összekuporgatott pénzcskéjétől fosztotta meg szegényt.

* A hadiözvegyek, hadiárva és rokkantok családtagjai részére a nőegyletek ruhaelosztó-bizottsága által rendezett gyűlés kedden veszi kezdetét, amikor a Rákóczi-uton lakók szives adományait fogják összegyűjteni. Felkérnek a tehetősek, hogyha régi ruhával nem rendelkeznek, néhány új ruhadarabbal járuljanak a gyűléshez.

* Házasság. Valz Andor (Marosvásárhely) és Schenker Lujza (Nagyvárad) házasságot kötöttek. (Mindem külön értesítés helyett.)

* Nyersanyag kiosztása cipészeknek és csizmadiáknak. Felhívom a nagyvárad i összes cipészek, vásároszó cipészek és csizmadiákat, hogy a most kiosztásra kerülő nyersanyagra szóló utalványaik átvétele végett 1929. január hó 7-én és következő napjain a Közéletmezői ügyosztály cipőosztályán (Teleky utca 3. forgalmi terem) jelentkezzenek. Nagyvárad 1919. január 4. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

* Megszűnt a vasúti nyugvókórház.

A leszerelés ezt a sok sok fájdalmat, szenvedést látott szükségkórházat is nélkülözhetővé tette. Nem mulasztathatjuk el, hogy egy kis visszapihlantást ne tegyünk az elmúlt 4 év fáradságos munkájára. A számok borzalmas magára szöknek a statisztika lámpavilágánál. Így 1914-ben 53,987 sebesültet látott el, 1915-ben 159,583-at, 1916-ban 39,655 sebesültet, míg 1917-ben 32,837-et láttak el, 1918-ról még hiányzik a statisztika. Azt az emberfeletti munkát, amit az intézményt vezető irgalmasrendi nővérek itt kifejtettek, annakidőjén a Vörös-Kereszt diszoklevélben köszönte meg. Azt kevesen tudják, hogy mikor a leszerelés nagy forgataga zúdult át az állomáson, a munkaerő hiánya, vagy — mondjuk ki magyarul — a fegyvermezietlenség miatt az átvonuló katonák élelmezési csődjét megint a nővérek hártották el. Vagonszámra hámozták a burgonyát, vágták a húst, takarították és gyalulták a káposztát és tették lehetővé, hogy a naponként átvonuló 40—50000 katonának elelmezését adják meg. Ebben a munkában igazán megukrázhattak a nővérek, mert a jótékony egyetemen hölgyei tuiságos kemény munkának találták ezt. Jó leszögezni ezeket a tényeket, mielőtt a feledésbe merülnének.

* Leszerelő katonák ruhabezserzés.

A hadügyminiszter 31168—1918. számú rendelete folytán tudomására hozom a leszerelő katonáknak, hogy ruházatuk beszerzése céljából a Budapestre való felutazás teljesen céltalan, amennyiben az ott rekvirált ruhakészlet a budapesti illetékességű leszerelő katonáknak sem elegendő. A nagyváradi lakosu leszerelő katonák igényei helyben összegyűjtött ruhakészletből fognak kielégítést nyerni. Nagyvárad, 1918. december hó 16. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

* **Temetések.** Tegnap délelőtt men végbe nagy részvét mellett Igaz Margit posta- és távirdekészlő temetése. A köz-kórház halottas házában diszes ravatalon nyugodott az elhunyt. A beszentelés után, amelyet Imrik S. Zoltán c. kanonok segédlettel végzett, a plébánia templomba vitték az elhunytat, ahol gyászszentmisét tartottak az elhunyt lelkiüdvéért. A szentmise végzetével négyesfogatu diszkocsin az olaszii temetőbe vitték az elhunytat, ahol a családi sírboltban helyezték végső nyugalomra. A temetésen megjelent a posta- és távirdekészlő hivatali tisztikara, valamint az elhunyt számos tisztelője és barátja. — Ugyancsak tegnap délután ment végbe nagy részvét mellett Magyar Gyula, Biharvármegye ny. irodatisztjének temetése. A temetésen megjelent a vármegyei tisztikar nagy számmal, továbbá az elhunyt számos rokonai, barátai és tisztelője. A temetést Sulyok István exporos és Csernák Béla ref. lelkész végezték. A halottas háztól a gyászmenet az olaszii ref. templomba vonult, ahol a meg-tartott ima után négyes fogatu üvegdisz-halottas kocsin az olaszii temetőbe vitték az elhunytat, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra. — Vasárnap nagy részvét mellett ment végbe Lányi Sándornak, az Osztrák-Magyar Bank tisztviselőjének temetése. A beszentelést Imrik Zoltán c. kanonok végezte, amely után a diszes koporsót a négyes fogatu üvegdisz halottas kocsin az olaszii temetőbe vitték, ahol végső nyugalomra helyezték. A temetésen megjelent az Osztrák Magyar Bank egész hivatali tisztikara Hiemesch Frigyes főnökkel élén, valamint ott voltak az összes nagyváradi bankok és takarékpénztárak igazgatói és tisztviselői. — Mindhárom diszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

UJSÁGKIHORDÓNÓK magas fizetéssel és percenttel felvétetnek a Tiszántúl kiadóhivatalában.

A Munkás Tanács ülése lapzártakor még tart. Döntés hajnalban vagy csütörtök délelőtt lesz.

Budapest, jan. 8. (Saját tudósítónktól.) A Munkástanács esti ülését hat órakor megszakította. Az ülésen három indítványt nyújtottak be.

Garbaiék tiszta szociálista kormányt ajánlottak.

Garami Ernő nem ajánlja a szociálista kormány megalakítását, hanem javasolja, hogy vegye át a kormányzást a polgárság és alakuljon tiszta polgári kormány. Megokolásában a maga részéről kijelentette, hogy már megelégette ezt az átdatlan harcot és nem kíván részt venni a kormányban.

Kunfi Zsigmond szociálista polgárokból álló kormányt ajánlott. Azt kívánja, maradjon meg mai összetételében a kormány, a miniszteriumokban azonban a szociáldemokraták többségét biztosítsák.

A Munkástanács ülését este 9 órakor megszakították, ezalatt a miniszterelnökségi palotában minisztertanács ült össze, amelybe a rendőrfőkapitányt is bevonták. Hír szerint Károlyi Mihály miniszterelnök a minisztertanácsban azt a kijelentést tette, hogy a döntés még mindig nem történt meg, lehet, hogy csak holnap délelőtt, esetleg ma a hajnali órákban fog bekövetkezni.

Közeben a Munkástanács ismét megkezdte tárgyalásait még pedig vitás hangulatban. Többen felszólltak, köztük Vágó Béla a kommunista álláspontját fejtette ki. Számos határozati javaslatot nyújtottak be, amelyek a szociáldemokrata pártban felidőztetést szándakoznak megszűntetését célozzák.

Az ülés lapunk zártakor még tart.

Merénylet Kramarz cseh miniszterelnök ellen.

Budapest, 1919. január 8. A Magyar Távirati iroda jelenti Prágából e hó 8-iki kelettel:

Ma délután dr. Kramarz miniszterelnök ellen merényletet követtek el.

Amikor dr. Kramarz a miniszterelnöki palota fogadó szobájából távozott, hogy ebédelni menjen, a folyosón Sanger Károly akadémiai festővel néhány szót váltott. A beszélgetés közben egy fiatal ember hátulról rálőtt Kramarza, de a golyó nem talált. A miniszterelnök ekkor szembefordult a me-

rénylővel, aki újra lőtt. Ez a második golyó Kramarz jobb mellét találta, de fennakadt a miniszterelnök zsebében levő jegyzőkönyvecskében és semmi kárt nem tett. A merénylőt nyomban tartóztatták.

Kihallgatása alkalmával a merénylő eladta, hogy a cseh szociáldemokrata-párt tagja, neve Stasiny Alajos, 1901-ben született. Elmondta, hogy Kramarz meggyilkolását egy gyűlésen önként vállalta, de a gyűlésről, valamint a merénylet céljáról minden felvilágosítást megtagadott.

A Károlyi-párt választmányi ülése.

Budapest, január 8. (Saját tudósítónktól.) A Károlyi-párt délután hat órakor választmányi ülést tartott Hock János elnöklésével, amelyen megjelent Károlyi Mihály miniszterelnök is. Az elnök felkérte a miniszterelnököt, tájékoztassa a pártot a válság fejlődéséről, amennyiben ezt ő maga is szükségesnek tartja.

Károlyi Mihály miniszterelnök beszédében kijelentette, hogy a válság dolgában befejezett tények még nem következtek be, míhelyt döntés lesz, azt közölni fogja a párttal. Az értekezlet a miniszterelnök nyilatkozatát megnyugvással tudomásul vette.

Letartóztatták a katonák lázítóit.

Budapest, jan. 8. (Saját tudósítónktól.) Budapestről jelentik: Az éjszaka egy karhatalmi szakasz Budapest külső területén autómobil talált, amelyen kilenc fegyveres katonák ültek. Az autót defektus érte és megkeletelt állni, igazoltatták a katonákat, akik kijelentették, hogy a kommunista párthoz tartoznak. Bekísérték őket a főkapitányságra, ahol elmondták, hogy az éj folyamán felkeresték a harminckettes és huszonkilences gyalogezred kaszárnyáit és közölték a katonákkal, hogy a kommunista párt megszüntette a hadügyminiszteriumot és Buda-

pest felett átvette az uralmat. Azután a kapuórságból magukhoz vettek három fegyveres őrt és a többi laktanyákat vették sorra. Felhívták a katonákat, hogy a tiszteket ne bocsássák be és ha nem engedelmességek, gépfegyverrel löjjenek közibük. A kommunista katonák beismerték, hogy a propaganda egyáltalán nem járt sikerrel, a katnaság nem volt hajlandó elfogadni eszméiket. A bujtogatókat letartóztatták, zsebeikben számos röpiratot találtak. Megállapították, hogy a kaszárnyákban két kézzel szórták az oroszországi eredetű pénzt.

Fiume nemzetközi város akar lenni.

Zürichből jelentik: A fiumei olaszok részéről Zanelia Richard volt magyar képviselő vezetésével négy tagú küldöttség tisztegette Rómában Wilsonnál, akinek előadta Fiume kívánságait. A küldöttség különösen Fiume nemzetközivé tételét kérte.

*** Halálozás.** Tikos Sándorné p. és f. főtiszt özvegye meghal. Temetése péntek d. e. fél 10 órakor lesz a Kaszárnya u. 2. sz. gyászaházból. Minden más értesítés helyett.

*** Népszövetségi mozi szombaton és vasárnap.** A Népszövetségi mozi legközelebbi előadása szombaton lesz, amikor a *János vitéz* kerül színre. A János vitéz a magyar filmtechnikának egyik legkiválóbb alkotása. A főszerepeket Dési Alfréd, Hollay Kamilla, Kürthy Teréz, Vadász Ferenc játszik. Szombaton két előadást rendez a Népszövetségi Mozi, egyik négy órakor, másik hat órakor kezdődik. Pénztáryitás fél-órával előbb. A csoportvezető rendezők szíveskedjenek három óra után megjelenni. Tekintettel arra, hogy a város a villam árát felemelte, a helyárakat mérsékelten emelni kellett. A szállások ára a támlásszéktől eltérően lejt megállapítva. Az új helyárak a következők: földszinten szálló vendégeknek 2 K, népszövetségi tagoknak 1 K 50 f, támlásszék vendégeknek 1 K 50, népszövetségi tagoknak 1 K, gyermekjegy 80 f. **Emelet:** közép és páholyülés vendégeknek 1 K 50 f, népszövetségi tagoknak 1 K, gyermekeknek 80 f, egyéb hely az emeleten vendégeknek 1 K, népszövetségi tagoknak 80 f, gyermekjegy 60 f. Vasárnap ugyancsak kettős előadásban a *Gazdag szegények* kerül színre.

IRODALOM

Színházi Élet. Lengyel Menyhért, Szép Ernő, Ruttkay György, Iván Ede cikkei találhatóak a *Színházi Élet* új számában. A Nemzeti Színház új darabjáról Sathó Pannáról, a bécsi spera császár páholyáról Bródy Sándorról és színésznőkről, akik politikát csinálnak — beszélnek ezek a cikkek és ezeken kívül a hét minden eseménye, intimitása feltalálható a számban, melynek ára 1-20 K. Előfizetési ár egy negyed évre 12-50 K. Kiadóhivatal Erzsébet-körút 20.

Az *Élet* képes heti folyóirat (szerkeszti Anka János) folyó január hó 5-ik száma a következő tartalommal jelent meg:

Az éz első napján. Eörsi Tóth Julia. — A magyar irodalom jövője. Anka János. — Költmények: Hüls napok. Harsányi Kálmán. — Egy kraszniki tölgyhöz. Harsányi Lajos. — A gárda virága. (Regény.) Lampérth Géza. — Walt Witman költeményeiből. Fordította: Zoltán Vilmos. — Jánosné. (Elbeszélés.) Péczely József. — Eredj Szilveszter. (Költemény) Gyóni Géza. — Kultúra: Kérdések a magyar kultúra szövevényéhez. — Könyvek: Alexius. (Krisztérium öt felvonásban.) Harsányi Kálmán. — Forinó Salvatore. — y — r. — Följegyzések: Üres kuriák Erdélyben. Török Ferenc. — Karácsony — Fegyverletétel után. R — y T — r. — Első este az elhagyott portán. Paizs Ödön. — Olvasóinkhoz. — Újév. — Szerkeszti üzenetek. A kiűndön megszerkesztett folyóiratot gazdag és mindig aktuális illusztrációi és a mai viszonyokhoz mért igazán olcsó előfizetési ára a legkedveltebb és legkeresettebb szépirodalmi folyóirattá tették. Előfizetési ára egész évre 40 korona, félévre 20 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatala Budapest I, Fehérvári ut 15. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szf.-János-u. 20. Telefon 556.

A **"Vasárnapi Ujság"** január 5-iki száma képeket közöl Mackensen hadseregének főtthi internálásáról, Németország meg szállásáról az entente csapatai által, az angol karikatúristák kiállításáról a Szépművészeti Múzeumban, a Károlyi párt zászlóbon tásáról stb. Szépirodalmi olvassmányok: Moly Tamás most kezdődő pompás új regénye a vidéki színészeletről, Szalay Károly verse, Körmeny Viktor novellája, Rosny fantaszi

kás regénye stb. Egyéb közlemények: aktuális képek s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték, halálozás. A **"Vasárnapi Ujság"** előfizetési ára negyedévre 10 korona. — Megrendelhető a **"Vasárnapi Ujság"** kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a **"Képes Néplap"**, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, ára félévre 2 korona 40 fillér.

Milyen utasítása van Foch tábornoknak a berlini eseményekkel szemben.

Budapest, jan. 8. (Saját tudósítónktól.) Genfből táviratozzák: A Havas ügynökség jelentése szerint Clemenceau a Homme Kibérében kijelentette, hogy Foch tábornoknak azon utasítást adta a francia kormány, hogy azon esetekben, ha a német bolsevik mozgalom az eddigi irányban fejlődnek: szüntesse meg a tárgyalásokat a német fegyverszüneti bizottsággal és vonja vissza az antant fegyverszüneti bizottságot a megszállt területeiről.

A csehek megszállták Érsekújvárt.

Komárom ellen vonulnak.

Budapest, jan. 8. (Saját tudósítónktól.) Érsekújvárról jelentik: Délelőtt tizenegy órakor egy ötezer főből álló cseh csapat vonult be a városba és nyomban megszállotta a középületeket. Anélkül, hogy megpihentek volna a csapat egyes részei tovább mentek Komárom, Párkányáná felé. Érsekújváron a megszállás után a rend azonnal helyre állott.

Léván, Párkányánán és Aranyosmaróton a csehek megérkezését holnapra várják.

Orosz bolsevikiek Bécsben.

Bécs, 1919. január 8. A napokban husz orosz bolsevik agitátor érkezett ide, hogy orosz és berlini mintára propagandát kezdjenek. A rendőrség ki akarta őket utasítani, de a szociáldemokrata párt ellenzése következtében kénytelen volt ettől a szándékától elállani.

Esperay tábornokot Párisba rendelték.

Budapest, jan. 8. (Saját tudósítónktól.) Genfből táviratozzák: Az Echo de Paris jelenté: Franchet d' Esperay mostani páris tartózkodása alatt döntene a megszállt magyar, bolgár és török területek, valamint az orosz kikötők sorsáról.

Németország sorsát a berlini események döntik el.

Budapest, január 8. (Saját tudósítónktól.) A Fremdenblatt esti lapja írja: A berlini események végzetes kihatással lesznek Németország sorsára. Most dől el, vajjon eleget tud-e tenni Németország az antanttal szemben vállalt pénzügyi kötelezettségeinek.

Egy politikus véleménye a válság okáról.

Budapest, jan. 8. (Saját tudósítónktól.) A Károlyi párt ma esti választmányi ülésén előkelő államférfiak vitatkoztak a politikai válság felett.

Egyik politikusnak az volt a véleménye, hogy a szocialisták azért nem vállalkoznak a kormányalakításra, mert akkor meg kellene valósítaniuk programjukat, amelyre azonban e táj még nem érett meg, mert csak Budapesten és Budapest környékén van táborok, de a vidéken csak egyes szigetek vannak. Tiszta polgári kormányt viszont azért nem lehet alakítani, mert a szocialisták kezében van a fegyveres hatalom. Egyetlen kiegészítő megoldás az lenne, ha Károlyi Mihályt államfővé választanák és koalíciós kormány alakulna szocialistákból és polgárokból.

1918. szeptemberében Amerika is elismerte Romániának Erdélyhez való jogát.

Budapest, január 8. (Saját tudósítónktól.) A brassói román Nemzeti Tanács vasárnap népgyűlést tartott, amelyre sokan csődültek be vidékről is. A gyűlés elnöke Saftu dr esperes volt, aki a háború alatt Romániában volt gimnáziumi igazgató.

Az elnök a többek közt azt a kijelentést tette, hogy legilletékesebb helyen felelt meg annak közlésére, hogy a keletmagyarországi huszonhat vármegye irányában taplált román igények jogosságát az antant már 1916. év augusztusában elismerte.

Abban az időben erre vonatkozólag Franciaország, Oroszország, Anglia és Olaszország Romániával titkos szerződést kötöttek Bukarestben, amelyben a hatalmak ga-

ranciát vállaltak. Ezt a szerződést a ma napig egyik állam sem mondta fel.

Ez a szerződés a 8 Órai Ujság értesülése szerint tényleg fennáll s azt még 1916. augusztus 17-én Irták alá Bukarestben. A bukaresti volt császári és királyi követség hirszerző irodája a szerződés másolatát meg is szerezte és megküldte az osztrák és magyar kormánynak. A magyar belügyminiszterium őrizetében a szerződés másolata ma is meg van.

Lansing amerikai államtitkár 1918. szeptember havában sürgönyileg közölte a Jassyban székelő amerikai követtel, hogy e szerződéshez Amerika is hozzájárul.

APOLLÓ mozgó-színház
 9-én
ALRAUNE.
 Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

VIOADÓ mozgó-színház
 9-én
Elen Richter.
 Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

URANIA mozgó-színház
 9-én
Az éles töltény.
 Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

Színház.

A színház műsora:

Csütörtök: Paccirta (bérletszünet).
 Péntek: Velencei Kalmár.
 Szombat: d. u. Bánk Bán.
 Szombat este: Három a kirleány.
 Vasárnap d. u.: Hejehuja báró.
 Vasárnap este: Arva László (először).

Paccirta ma bérletszünetben megy.

Tosca helyett Kozmovsky Emmy kedtsége miatt pénteken Velencei kalmár szerepel a műsoron Bihari Ákossal.

Az új záróra való tekintettel az esti előadások matól kezdve 6 órakor, a délutániak fél 3 órakor kezdődnek. A pénztár ezentul 9-1 ig, illetve 5-fél 6 ig lesz nyitva. Esti pénztárnyitás fél 6 órakor.

Arva László király. Hercegh Ferenc 4 felvonásos történelmi szomorujátéka Tóth Elek kiváló rendezésében vasárnap este került bemutatásra Gróf Lászlóval a címszerepben. A szereposztás egyébként a következő: Hunyadi Jánosné — Gazdy, Hunyadi László — Várady, Hunyadi Mátyás — G. Polgár M., Szilágyi Mihály — Tóth, Cillei — Békési, Gara — Bihari Ákos, Gara Mária — Jósika, Kanizsai Erzs — Aranyosi, Ujlaki — Harasányi, Rozgonyi Miklós — Madas, Vitéz püspök — Stoll, míg a bolond szerepét Szigeti Jenő játssza.

Bérletk figyelmebe. A színházi bérleti ciklus első fele folyó hó 10-én lejár. Az igazgatóság tisztelettel felkéri azokat a bérletket, akik bérletüket megtartani óhajtják, hogy a további bérleti összeg befizetése iránt intézkedni sziveskedjenek. Befizetések csütörtöktől kezdve eszközölhetők naponta délelőtti 9 órától fél 1 óráig, délután 3 órától 5 óráig. Tekintve, hogy a helyárak időközben 15 százalékkal megdrágultak, a bérleti összegek is ebben az arányban emelkedtek.

Főszerkesztő: **FOLLMANN GÉZA.** A szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Üzlet megnyitás!

Van szerencsém a tisztelt cipész- és csizmadia-mester urak tudomására adni, hogy Huszár-utca 2. szám alatt cipőfelsőrész készítő műhelyt nyitottam és elvállalok e szakmába vágó munkákat, melyet a legpontosabban eszközölök. Miért is kérem a tisztelt mester urak szives pártfogását.

Maradtam kiváló tisztelettel
 Ifj. Fleisz Mihály.

FÉSÜK

Hajfésűk, hajdiszkek, finom parfümök, puderek szappanok, arckrémek, manikűrök, kefék, bőrerszények, ékszerutánzatok, divatgyöngyök, játékok és ajándéktárgyak

olcsón beszerezhetők

Fésű- és diszmuáruház
 Saspassage 42.

Nebeithau A. utóda Szabó J.

Nagyszalontai járás főszolgabirójától.

2221—1918. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az elhalálozás folytán megüresedett árpádi községi jegyzői állásra pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket f. évi január 28-án d. u. 5 óráig annál inkább is terjesszék be, mivel a később beérkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

A községi jegyző javadalmazása:

Kézpénze és: 1889 K 40 fill.

Az árpádi 4. sz. akvi betétben A 1—6. sorsz. a. felvett 9 kat. hold 64 □-81 61 szántóföld és 36 rész legelő haszonélvezete Értékelve 110 K 60 fill.

Napidíjtalan 60 kor.

Irodai általány 64 kor.

Természetbeni lakás.

Szabályrendeletileg megállapított magánmunkálati díjak.

A választást f. évi jan. 29-én d. e. 10 órakor fogom megajteni Árpád község-házánál.

Nagyszalonta, 1919. január 4.

Varga Ákos
 h. főszolgabiró.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezeték-szerelő, bronzműves, bádógos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, grammofonjavító és nikkelező.

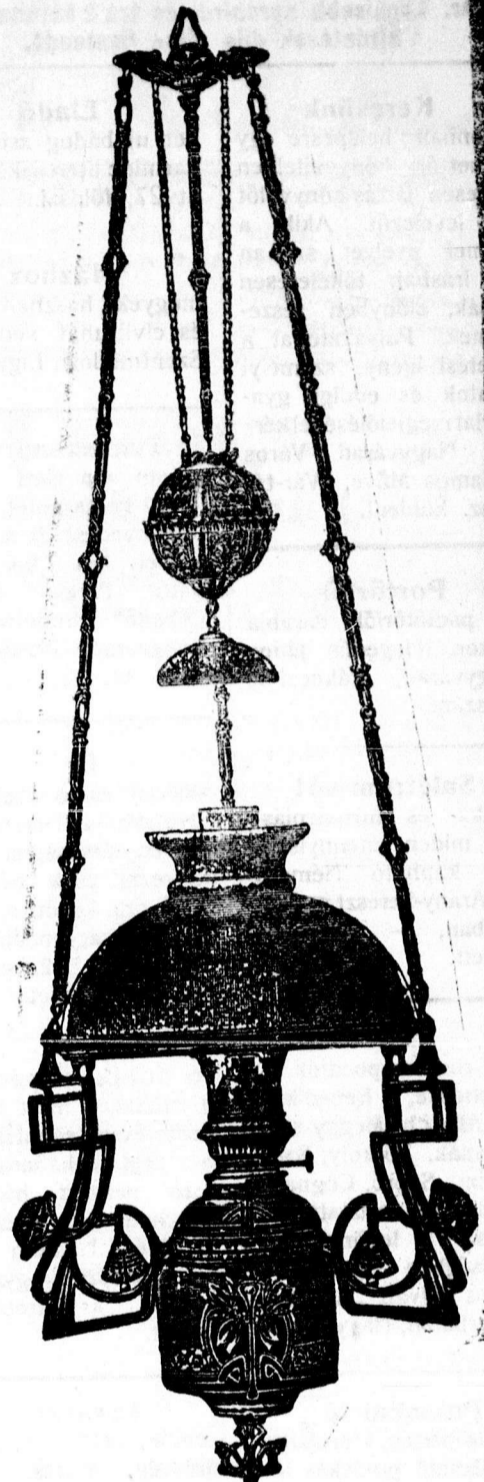
Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Heti árjegyzék

- Szines ebédkészlet aranyozással 12 személyre 300.—
- Szines teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
- Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
- Függőlámpa teljesen felszerelve 80.—
- Majolika vizeskanecsó szines . . . 20.—
- Majolika virágváza szines virággal 15.—
- Majolika cukorbox sz. virággal 15.—
- Plexiglas asztali lámpa nikkelt, fészereivel 40.—
- Majolika dohánytartó sz. virággal 15.—

Nippek, figurák, szent Antal és Mária-szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben. Képeretezés, ablaküvegozás.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmuáruk, ezüstáruk, konyhafelszerelések gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Keresünk

azonnali belépésre egy a kettős könyvvitelben teljesen jártas könyvelőt és levelezőt. Akik a német nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják, előnyben részesülnek. Pályázatokat a fizetési igény, személyi adatok és eddigi gyakorlat megjelölésével kérjük Nagyvárad Város Villamos Műve, Vár-tér 1 sz. küldeni.

Portörlik

és padlótörlik darabja 6 kor. Hegedüs János Nagyvárad, Rákóczi-ut 1. szám.

Salétrom-só!

Sonka- és huspácoláshoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Arany-kereszt gyógyszertárban, — városháza mellett.

Likör

és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essenciák. Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognac-kivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Poloskairtó

Minden biztos, kipróbált, megbízható poloskákirtóra. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Spanyolnátha

(árnyoknál) betegsorbákban lenyó (borovicska) szobailat kitűnő dezinficáló permetező szer kapható Farkas István Apolló drogeriájában.

Eladó

két új bádóg zsirbődön harminc literesek. Aradi-ut 27, földszint 3.

Házhoz

megyek használt tiszti és civilruhát venni. — Szentmiklósi, Liget-u. 3.

Tyukszemirtő

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőreményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Ór

akással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú épücső, 1. emelet.

Ye dobja ki pénzét a ruhákért, mert a kiadón bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait mászó pénzért házilag tisztít. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárban, a városháza mellett.

Tavaszi

szepiők, májfoltok, bőrpíróság, kiütés, miteszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Viora átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Téli karalábét

és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális árban. Megrendelhető Moskovits Adolf és Flainál. Telefon 15-08.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolai

MAGÁNTANULÓKAT ELŐKÉSZÍT FELELŐSSÉGGEL,

állandó tanfolyamot:

gép-, gyors, szép- és helyesírásban, keresk. számtanban, levelezésben, könyvvitelben stb. tart:

a DONAT-féle ker. magántanfolyam.

Uj német kurzus kezdődik január 15-én. Korrepetíció!!! Zongoratanítás!

Bejelentések naponta 11-12-ig d. e. és 3-4-ig d. u. Beöthy Ödön-utca 30. Telefon: 1000.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a v. é. közönséget értesíteni, hogy a!

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszerűen s vendégeim igényeinek megfelelően fogom tovább vezetni. A kávéházamban szolid árak mellett pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezérelvem.

Minden este külön színházi vacsorát szolgálók fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

MAYER VILMOS.

VISZKETEGSÉGET, sömört, rüht

a leggyorsabban elmulasztja a dr. FLESCH-féle törvényesen védett

„Skabofom“-kenőcs.

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig eredeti pezsétes dr. Flesch-félét kérjünk.

Próbategely 4 K, nagy tegely 6 K, családi adag 15 korona.

Nagyvárad és vidéke részére főraktár:

„CSILLAG“-gyógyszertár
Hiatky Endre-utca (Zöldfa-u.)
Nagyváradon.

Kapható továbbá Hegedüs Rezső „Szent László” gyógyszertárában, Sebestyén Arthur „Diana” gyógyszertárában. Kain Eszter „Arany-sas” gyógyszertárában.

CIPÉSZEKNEK!

1 kgr. la. buzacsiriz	— — —	K 19:60
1 kgr. la. aranycsiriz	— — —	K 39:20
1 kgr. la. folyékony csiriz	— — —	K 8—
1 kgr. la. faszeg 2—15 sz.	— — —	K 8—
1 drb brassói talpráspoly	— — —	K 3:80
1 drb brassói kireszelő	— — —	K 3:30
1 készl. bőrtalpvédő	— — —	K 2:50
1 drb. vaskapta	— — —	K 12:80
1 készl. acél talpvédő	— — —	K —70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosenyv	— — —	K 6:80
ugyanaz zsákvétnél	— — —	K 6:25

SZERELŐKNEK!

Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz		
100 drb 1/2" csaphoz	— — —	K 4:80
100 drb 3/4" "	— — —	K 6:80
100 drb 1" "	— — —	K 9:60

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonőket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.